

zacijami. Slednji pa bi morali nuditi delegacijam več neposredne pomoči, da bi se lahko še bolj tvorno vključevale v odločanje v svojih sredinah, v družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih. Spremenjeni in dopolnjeni statut občine in novi poslovnik občinske skupščine sta solidna osno-

va za nadaljnji razvoj samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov v občini ter za delo občinske skupščine in njenih organov.

Ferdinand Buh

Opomba: Prispevek je prirejen po poročilu za občinsko skupščino.

POBRATENJE MED OBČINAMA ŠKOFJA LOKA IN SOVODNJE OB SOČI

Začetek sodelovanja med občinama je bil čisto slučajen. Pred leti je Slovenska prosvetna zveza iz Gorice organizirala izlet goriških Slovencev v Slovenijo. Po obisku Urha pri Ljubljani in še nekaterih krajev so obiskali tudi Železnike. Tu je bil krajši kulturni program, na katerem je nastopila tudi folklorna skupina iz Sovodnja. Takrat je prišlo do prvih stikov med zamejskimi Slovenci in predstavniki občine Škofja Loka. V pogovorih je bilo ugotovljenih več skupnih točk za sodelovanje. Nekaj let zapored so bila nato organizirana srečanja z zamejskimi Slovenci v Železnikih. Sodelovanje v izmenjavi nastopov pevskih zborov in ansamblov ter dramskih skupin v Slovenskih občinah na Goriškem je spodbudilo slovensko občino v Sovodnjah ob Soči, da je predlagala sodelovanje s škofjeloško občino.

Sodelovanje se je nato nadaljevalo na občinski ravni. Sovodnjska delegacija se je udeleževala praznovanja občinskega praznika v Škofji Loki, loška delegacija pa je 20. oktobra 1976 sodelovala na proslavi 25-letnice njihove občine. Ob tej priliki je bil dogovorjen tudi program sodelovanja z namenom, da se občini pobratita. Tudi na izseljenskem pikniku v Škofji Loki 1977 je kot gost prisostvovala delegacija občine Sovodnje.

Občinski svet prijateljske občine Sovodnje je obiskal Škofjo Loko v dneh 15. in 16. julija 1977. Obisk je bil namenjen tesnejšemu medsebojnemu spoznavanju, spoznavanju razmer v občini in razgovoru o možnostih nadaljnjega medsebojnega sodelovanja. Delegacija občine Škofja Loka je vrnila obisk 15. 10. 1977. Poleg razgovorov o sodelovanju je bil delegaciji omogočen ogled zanimivosti občine in obisk grobnice koncentracijskega taborišča v Gonarsu.

Sledili so nadaljnji medsebojni obiski. Moški pevski zbor »Ivan Cankar« Sv.

Duh je nastopil na »Prazniku Frtajle« 24. aprila 1977 v Rupih, dne 4. 9. 1977 pa je bil na obisku v Škofji Loki pevski zbor občine Sovodnje, ki je nastopil skupaj s pevskim zborom »Ivan Cankar« z bogatim programom na Mestnem trgu. V Železnikih je v marcu 1977 gostovala dramska skupina PD Sovodnje s Cankarjevim delom »Hlapec Jernej«, ki je izredno uspeša. Nogometarji iz Sovodnje so sodelovali v nogometnem turnirju pobratenih občin v Škofji Loki v dneh 11. in 12. junija 1977.

Iz navedenega je razvidno, da se je sodelovanje med občino Sovodnje in Škofjo Loko uspešno razvijalo predvsem na kulturnem in športnem področju. Izmenjale so se tudi delegacije ob raznih praznovanjih. Vsa prizadevanja pri navezovanju stikov so potekala v smislu množičnega in pristnega sodelovanja. Pri tem so bili stalno prisotni cilji neodvisne samoupravne jugoslovanske politike, politike Beograjske konference, sožitja med narodi, nevtrščenosti in nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav ter uresničevanje sporazumov, sprejetih v Osi mu.

Sovodnje so pod avstro-ogrsko monarhijo tvorile skupno z naselji Rupa, Peč, Gabrije, Rubije in Škrlje samostojno upravno enoto. Prebivalstvo občine je bilo sestavljeno izključno iz Slovencev, ki so se vse do prve svetovne vojne bavili skoraj samo s kmetovanjem in vrtinarstvom. V Sovodnjah, Rupih, Gabrijah in na Vrhju so delovale osnovne šole, ki so vzgajale mladino v slovenskem jeziku in slovenskem duhu. Tudi prosvetno življenje na območju občine je živahno cvetelo po zaslugi Prosvetnega društva in Našega odra v Sovodnjah, Prosvetnega društva »Skala« v Gabrijah in Prosvetnega društva »Škofnik« na Vrhju, ki so prirejala veselice in pevske ter glasbene koncerte Tudi v gospodarskem

Graben, nekdanji jarek ob obzidju; levo mestno obzidje, desno stavba skupščine občine Skofja Loka

Fot. Fr. Planina

oziru so se Sovodenjci pridno organizirali in so ustanovili posojilnico, zavarovalno društvo za govejo živino in konzumno trgovino, ki so stale ob strani domačinom, kadar je bila letina slaba ali če je prišlo do nesreče pri hiši.

Tako je teklo življenje do maja 1915, ko so Italijani napadli Avstrijo in so se Sovodnje čez noč znašle v središču vojne vihre. Sovodnje in ostale vasi so bile takoj izpraznjene in že v prvih dneh bojev skoraj v celoti porušene, prebivalstvo pa odpeljano v begunstvo v druge slovenske kraje ali v notranjost avstrijskih dežel. Ko so se po zlomu pri Kobaridu Sovodenjci začeli vračati v svoj kraj, niso našli več domov in niti razvalin, temveč samo od granat razkopano zemljo. Z nadčloveškimi žrtvami so si postavili najprej zasilne in nato dokončne domove in upali, da jim bo novi gospodar, Italija, ki si je priključila Primorsko leta 1920, dopustila svobodno gospodarsko in kulturno izživljanje. Toda že nekaj let za tem so prevzeli v Italiji oblast fašisti in vzpostavili svoj diktatorski režim krivic in nasilja.

Pod fašizmom so primorski Slovenci in z njimi tudi Sovodenjci prejeli udarec

za udarcem. Bili so obsojeni na smrt in na iztrebljanje z zemlje, na kateri so že stoletja živeli. Toda kljub mogočnemu zatiralnemu stroju, fašisti niso dosegli svojega namena. Čeprav je bil položaj brezupen, primorsko ljudstvo ni klonilo. Čim močnejši je bil pritisk, tem bolj trdoživ je bil odpor, ki je med drugo svetovno vojno vzplamtel v narodno-osvobodilni boj s tako enodušnostjo in silo, ki ima le redke primere v zgodovini.

Tudi Sovodenjci so se krčevito upirali diktaturi in nasilju fašističnih mogotcev. Upirali so se že tarat, ko je fašistični režim leta 1927 ukinil njihovo občinsko samostojnost in nato zatrl zgoraj omenjene prosvetne in gospodarske ustanove in končno zadal najhujši udarec z ukinitvijo slovenskih šol. Tedaj so prvi domači antifašisti okusili tegobe fašističnih ječ in konfinacije. Ko pa je v drugi svetovni vojni napočil čas oborožene vstaje, so šli domačini množično v partizane. Zgabili so za puške, da bi bil fašizem čimprej dokončno premagan, da bi kmalu zasijala svoboda, bratstvo in enakopravnost za vse. In ko se je po kapitulaciji Italije septembra leta 1943 bila slavna »goriška fronta«, so bile Sovodnje zopet

v prvi vrsti in je prebivalstvo enodušno in brez izjem sodelovalo ali v boju ali na terenu. Sto en padel borec NOV na skupno število 1800 prebivalcev je naj-zgovornejši dokaz predanosti idealom narodnosti, svobode in enakopravnosti. Toda osvoboditev za Sovodnje še ni pomenila konca bojev. Še polni dve leti se je bil krčevit boj za dokončno osvoboditev, to je za priključitev k matični domovini, ki pa ni dovedel do zaželenega cilja, ker so velesile začrtale mejo tako, da je del primorskih Slovencev še vedno ostal pod Italijo.

Tudi pod oblastjo italijanske republike Sovodnjcem od začetka ni bilo lahko. Še vedno je bilo mnogo oblastnikov prežetih s fašističnim duhom in kmalu so se začeli prirejati procesi in obsodbe proti bivšim partizanom in aktivistom. K temu pa so se leta 1948 pridružili še napadi italijanskih kominformovcev, ki so skušali zrahljati vrste slovenskih protifašistov. A ljudstvo je tudi tedaj vzdržalo, ker je bilo prepričano, da je resnica in pravica na strani tistih, ki so se borili za svobodo.

Skupno z ostalimi goriškimi Slovenci so se tudi Sovodnjenci politično organizirali v Demokratični fronti Slovencev in že na prvih občinskih volitvah prevzeli upravo v svoje roke. Vzporedno so začeli tudi obnavljati kulturno, gospodarsko in športno delovanje in danes imajo v občini naslednje ustanove: čitalnica v Sovodnjah, prosvetno društvo »Sovodnje«, v okviru katerega delujejo balet, dramska družina in Sovodnji nonet, prosvetno društvo »Vipava« na Peči, v okviru katerega deluje kotalkarska šola, prosvetno društvo »Danica« na Vrhu, pevski zbor Rupa-Peč, športno društvo »Sovodnje« in kmečko-delavska posojilnica v Sovodnjah, v kateri je včlanjenih dobršen del občanov. S prostovoljnimi prispevki in z udarniškim delom so si občani leta 1972 zgradili kulturni dom, ki je postal živahno središče razgibanega kulturno-prosvetnega izživljanja.

Gospodarska slika občine se je v zadnjih dvajsetih letih močno spremenila in danes je ogromna večina prebivalstva zaposlenega v industriji. Pri tem pa je umestno poudariti razveseljivo dejstvo, da se etnična slika Sovodnj bistveno ni spremenila in da je še danes 97 % občanov slovenskega jezika in da v občini delujejo izključno šole s slovenskim učnim jezikom. Zasluga za to gre napred-

nim občinskim upraviteljem, ki so s preudarno urbanistično politiko, z vztrajnim iskanjem stikov in s trajno navezavo bratskih odnosov z novogoriško, škofje-loško in drugimi občinami v matični domovini stremeli po ohranitvi nacionalnih in socialnih pridobitev NOV.

Zaradi uspešnega obojestranskega sodelovanja je občinski svet prijateljske občine Sovodnje ob Soči dne 22. novembra 1977 sklenil, da se občina Sovodnje ob Soči pobrati z občino Skofja Loka. Komisija za prijateljsko sodelovanje z občinami Skupščine občine Skofja Loka je na svoji seji 18. 1. 1978 obravnavala predlog občinskega sveta občine Sovodnje za pobratenje občin in ga sprejela. Komisija je predlagala Skupščini občine Skofja Loka, da je na seji zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora dne 1. 2. 1978 sprejela sklep o pobratenuju z občino Sovodnje ob Soči (Italija). Pri tem je bilo poudarjeno, da občini sklepata pobratenje z namenom, da bi utrjevali prijateljstvo, sožitje in mir med narodi, brez vmešavanja v notranja vprašanja obeh držav ter da se obvezujeta, da bosta utrjevali medsebojne stike in razvijali vse oblike prijateljskega sodelovanja. Dokument o pobratenuju je v slovenskem jeziku pripravila Skupščina občine Skofja Loka in se glasi:

Medsebojno spoznavanje, vzpostavljanje prijateljskih vezi in sodelovanje občanov na kulturnem in športnem področju, ki se je uspešno razvijalo v zadnjih letih, je vodilo, da sta občina Sovodnje ob Soči na seji občinskega sveta 22. novembra 1977 in Skupščina občine Skofja Loka na skupni seji vseh zborov 1. februarja 1978 sklenili podpisati

LISTINO O POBRATENJU

občine Sovodnje ob Soči (Italija) in občine Skofja Loka (Slovenija, Jugoslavija)

Pobratenje med občinama izhaja iz medsebojno povezanih nacionalnih, zgodovinskih, kulturnih in socialnih pogojev za življenje in delo njunih občanov v preteklosti in sedanjosti.

S pobratenujem se občini zavezujeta nenehno razvijati medsebojno spoznavanje in vse oblike prijateljskega sodelovanja med svojimi občani,

utrjevati stike in povezave med nosilci gospodarskega in socialnega razvoja v obeh občinah

ter tako še nadalje poglobljati prijateljstvo med ljudmi in sožitje med sosednjima narodoma in državama.

Pobratenje je dejanje delovnih ljudi, ki želijo živeti v medsebojnem razumevanju, naprednem družbenem razvoju, svobodi in miru.

Svečani podpis listine je bil opravljen 18. 3. 1978 v Škofji Loki in 18. 6. 1978 v Sovodnjem.

Lojze Rajgelj

KONSTITUIRANE ORGANOV SKUPŠČINE OBČINE ŠKOFJA LOKA OB ZAČETKU MANDATNEGA OBDOBJA 1978—1982

Na skupnih sejah zborov občinske skupščine 12. aprila, 10. maja in 12. julija 1978, so bile opravljene naslednje volitve in imenovanja.

Za predsednika skupščine občine Škofja Loka je bil izvoljen Viktor Žakelj, roj. 1943, Dobračeva 99, Žiri, za podpredsednika Janez Kos, roj. 1933, Podlubnik 95, Škofja Loka, za sekretarja je bil imenovan Ferdinand Buh, roj. 1929, Podlubnik 18, Škofja Loka.

Za predsednika zbora združenega dela je bil izvoljen Lovro Gajgar, roj. 1927, Češnjica 7, Železniki, za podpredsednika Tatjana Nastran, roj. 1951, Podlubnik 161, Škofja Loka, za sekretarja je bil imenovan Anton Primožič, Partizanska c. 41, Škofja Loka.

Za predsednika družbenopolitičnega zbora je bil izvoljen Pavle Okorn, roj. 1931, Jegorovo predm. 6, Škofja Loka, za podpredsednika Matevž Markelj, roj. 1938, Gorenja vas 184, Gorenja vas, za sekretarja je bil imenovan Niko Rant, Partizanska c. 40, Škofja Loka.

Za predsednika zbora krajevnih skupnosti je bil izvoljen Jakob More, roj. 1945, Godešič 129, Škofja Loka, za podpredsednika Anica Kržišnik, roj. 1944, Frankovo nas. 147, Škofja Loka, za sekretarja je bil imenovan Lojze Rajgelj, Sutna 1, Zabnica.

V izvršni svet Skupščine občine Škofja Loka so bili izvoljeni: za predsednika Peter Petrič, roj. 1945, Podlubnik 160, Škofja Loka in za člane za področje financ Franc Braniselj, roj. 1917, Suška c. 46, Škofja Loka, za področje kmetijstva in gozdarstva Jakob Gartnar, roj. 1933, Novi svet 7, Škofja Loka, za področje družbenih dejavnosti in delo upravnih organov Ciril Jelovšek, roj. 1926, Podlubnik 20, Škofja Loka, za področje urbanizma Ivan Kepić, roj. 1939, Hafnerjevo nas. 26, Škofja Loka, za področje krajev-

nih skupnosti Niko Sedej, roj. 1934, Na Kresu 15, Železniki, za področje splošnega ljudskega odpora in notranjih zadev Pavle Segula, roj. 1923, Suška c. 34, Škofja Loka, za področje gospodarstva Zvone Teržan, roj. 1920, Partizanska c. 42, Škofja Loka in za področje samoupravnih interesnih skupnosti Štefan Žargj, roj. 1948, Partizanska c. 42, Škofja Loka.

V svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito so bili izvoljeni:

za predsednika Viktor Žakelj, predsednik občinske skupščine in za člane Peter Petrič, predsednik izvršnega sveta Nikola Dopudja, načelnik oddelka za ljudsko obrambo, Marjan Gantar, sekretar občinskega komiteja ZKS, Jože Šubić, predsednik občinske konference SZDL, Mirko Tolar, predsednik občinskega odbora ZZB NOV, Polde Logonder, vršilec dolžnosti predsednika občinskega sindikalnega sveta, Lojze Bogataj, predsednik občinske konference ZSMS, Štefan Kalamar, predsednik občinskega odbora ZRVS, Benjamin Nastran, komandant teritorialne obrambe, Jože Albreht, poveljnik občinskega štaba CZ, Pavle Segula, član izvršnega sveta, odgovoren za področje varnosti in notranjih zadev, Janez Erjavec, komandir Postaje milice Škofja Loka, Milimir Novakovič, predstavnik JLA in Janez Kozelj, pooblaščen delavec službe državne varnosti.

V komisijo za vloge in pritožbe so bili izvoljeni: za predsednika Vera Dolenc, roj. 1921, Novi svet 10, Škofja Loka in za člane Slavko Demšar, roj. 1936, Log 40, Majda Kavčič, roj. 1945, Stara vas 252, Žiri, Rado Lotrič, roj. 1944, Na Kresu 7, Železniki, Marinka Pavlin, roj. 1935, Kidričeva 4, Škofja Loka, Mira Primožič, roj. 1941, Groharjevo nas. 58, Škofja Loka in Silvana Trnovec, roj. 1956, Groharjevo nas. 6, Škofja Loka.